

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum mundus sit purgandus per ignem eiusdem speciei
cum igne nostro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

riam peccata sua, talis enim cognitio (vt patet ex auctoritate Augustini prius allegata) fiet virtute diuina.

9 Prima auctoritas quæ est in contrarium ab omnibus conceditur. Secunda etiam conceditur ab illis qui tenent quod omnia erunt omnibus nota etiam in spectu ali: qui autem tenent aliam opinionem exponunt eam de cognitione peccatorum aliorum in genere, & non in singulari, quare &c.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum mundus sit purgandus per ignem eiusdem speciei cum igne nostro.

Tertio quaeritur vtrum mundus sit purgandus per ignem eiusdem speciei cum igne nostro. Et videtur quod non, quia purgatio quæ fit secundum diuinam iustitiam respicit immunditiam culpæ, sed in elementis huius mundi non potest esse aliqua culpæ infectio, ergo ipsa purgatione non indigebunt.

2 Item corpora simplicia quæ sunt eiusdem speciei habent eundem motum, sed ignis ille non habebit talem motum quale elementum ignis: quia elementum mouetur sursum, ille autem ignis mouebitur circumquaque, vtroutrum possit purgare, ergo non erit ignis eiusdem speciei cum igne nostro.

3 IN contrarium arguitur, quia omnis innovatio fit per aliquam purgationem, sed elementa innovabuntur, vt dicitur Apoc. 21. Vidi cælum nouum & terram nouam, ergo illa purgabuntur, & non nisi per ignem, secundum quod dicitur, 2. Petri 3. Elementa ignis ardore tabescent, ergo &c.

4 **RESPONSIO.** Circa quaestionem istam videntur esse tria. Primum est, an mundus sit purgandus. Secundum est, vtrum ista purgatio facienda sit per ignem, & qualis erit ille ignis. Tertium est, an illa purgatio præcedat iudicium an sequatur.

5 Quantum ad primum dicendum est quod mundus purgabitur & innovabitur circa tempus iudicii, & illud magis tenetur auctoritate scripturæ & sanctorum quam ratione: nihilominus tamen potest ad hoc talis persuasio adhiberi, quia finis & ea quæ sunt ad finem debent proportionari, sed homo est quodammodo finis omnium corporalium saltem generabilium & corruptibilium, ergo illa debent homini proportionari, sed homo in resurrectione innovabitur & immutabitur in meliorem, puriorem & nobiliorem dispositionem, ergo congruum est vtrumque mundus corporalis qui factus est propter hominem innovetur, & immutetur in meliorem & puriorem, & nobiliorem statum.

6 Hæc autem purgatio vocatur innovatio mundi, quæ consistit in duobus secundum duplicem impuritatem quæ reperitur in rebus corporalibus. Vna est impuritas commisionis per mutuum actionem elementorum & aliarum rerum ad inuicem, & hæc est impuritas nature. Alia est impuritas proveniens ex culpa quantumvis enim res corporalis non possit esse subiectum infectionis culpæ, tamen ex culpa relinquitur in rebus corporalibus quedam incorritas ad hoc, vt spiritalibus dedecetur: vnde videmus quod loca in quibus aliqua crimina sunt commissa non reputantur idonea ad aliqua sacramenta in eis exercenda nisi quadam purgatione præmissa, & secundum hoc pars mundi quæ in vltimum nostrum ex peccatis hominum contraxit quandam inidoneitatem respectu sacramentorum, propter quod indiget purgari non solum à prima impuritate, sed etiam à secunda. Ex quo patet quod non purgabitur totus mundus quantum ad quamlibet sui partem, sed solum quantum ad illam quæ cessit in usum hominum, vel ad quem facta hominum quoquo modo pertingere potuerunt, & hæc est pars illa ad quam aquæ diluuii arriuerunt propter eandem causam, & ideo cæli superiores non purgabuntur, nec sphaera ignis, nec superior pars aeris, sed tantum inferior: vnde dicitur in Psalm. quod cæli peribunt, & 2. Petri, dicitur quod cæli ardentes soluentur, quod intelligendum est de cælo aëreo. Vnde beatus Petrus exponit se de quibus cælis intelligatur, præmittit enim ante verba quod cæli prius, & terra per aquam perierunt, cæli autem qui nunc sunt & terra eodem verbo repositi sunt, seruati igni

Quæstio III.

410

in diem iudicii. Illi igitur cæli per ignem purgabuntur, qui prius per aquam diluuii sunt purgati, scilicet cæli aërei, & sic patet primum.

7 Quantum ad secundum dicendum est, quod illa purgatio fiet per ignem conuenientissimè: quia per illud quod est purius debent impurius purgari, sed ignis inter omnia corporalia est purior puritate opposita duplici impuritati in elementis purgandis, ergo per ignem debent illa purgari. Minor declaratur, quia ignis non recipit permissionem extranei propter suam maximam virtutem actiua, sicut cætera elementa, & sphaera ignis est etiam magis remota à nostra habitudine: & si apud nos inueniatur eius vsus, tamen non est ita communis sicut aquæ, aeris, & terræ, & ideo non tantum inficitur, propter quod conuenientissimè per eum fiet purgatio cæterorum. Qualis autem debet esse ille ignis aduertendum est, quod si est verus ignis compositus ex materia & forma, tunc de nouo creabitur, vel ex præiacente materia generabitur, & quicquid horum detur oportet dicere quod vel duo corpora sint tunc simul, scilicet ignis & aer, vbi ad locum ad quem aquæ diluuii ascenderunt, scilicet quindecim cubitis super altitudinem montis, vel quod tantum de aëre corrumpatur: & quicquid sit de primo secundum conceditur ab omnibus, tanquam possibile, veruntamen non concordat cum auctoritatibus Sanctorum: dicitur enim in glossa super illud, 1. Cor. 7. præterit figura huius mundi, quia pulchritudo non substantia huius mundi præterit, sed constat quod substantia elementorum pertinet ad perfectionem huius mundi, ergo elementa non consumuntur quantum ad suam substantiam. Et iterum: sicut purgabitur aer per ignem, ita aqua & terra, sed constat quod substantia aquæ & terræ non peribit in aliqua sui parte, ergo nec aeris. Propter quod videtur quibusdam & probabiliter, quod ille ignis non erit nisi quædam ignitio elementi purgandi, sicut ferrum ignitur non recipiendo formam substantialem in se, sed vehementem calorem, quæ quidem eius est ignitio: & ad hoc videtur communis doctor declinare, qui dicit quod manebunt elementa quantum ad substantiam, nec efficiuntur materia ignis, ita vt à propria specie corrumpantur, sicut patet in ferro ignitio. Si autem teneatur quod sit verus ignis, & non solum ignitio, oportet dicere quod sit eiusdem speciei cum igne nostro. Quod persuadetur sic: futura purgatio mundi erit per ignem, sicut prima fuit per aquam, & hæc corrumpentur ad inuicem, 2. Petri 3. sed aqua illa fuit eiusdem speciei cum aqua elementari, ergo ille ignis erit eiusdem speciei cum igne nostro.

8 Quantum ad tertium, scilicet an illa purgatio præcedat iudicium dei an sequatur: dicendum quod præcedet secundum illud Psalm. Ignis ante ipsum præcedet, & hoc patet sic: Resurrectio mortuorum præcedet iudicium, simul autem erit resurrectio mortuorum, & glorificatio corporum sanctorum: resurgent enim cum corporibus gloriosis, simul etiam glorificabuntur corpora sanctorum, & renouabuntur elementa: cum ergo purgatio mundi per ignem sit dispositio vel actio ad prædictam renouationem, manifeste sequitur quod hæc purgatio præcedit iudicium. Quid autem fiet de illo igne? Dicitur quod terminato iudicio inuoluet reprobos, & descendet cum eis in infernum. Sed hoc est valde dubium, quia secundum hoc oportet dicere quod ille ignis duret ab ante iudicium vsque post, & cum occupet totum spatium terræ habitabilis, & vicinam partem aeris vsque ad altitudinem quindecim cubitorum super montes, consequens est, vt videtur, quod omnes iudicandi qui erunt in inferiori parte aeris erunt in igne illo, quod licet non sit Deo impossibile, non apparet tamen qualiter sit conueniens.

9 Ad primum arg. dicendum quod licet creatura corporalis non sit subiectum culpæ, contrahit tamen quandam incongruitatem ex culpis in ea commissis, propter quam indiget purgari.

10 Ad secundum dicendum quod ignis ex propria natura fertur sursum, sed sequitur quandoque materiam quam incedit, & per hunc modum non est inconueniens quod moueatur circumquaque iuxta terram, maxime cum ille motus eius sit quatenus est instrumentum diuinæ iustitiæ, & hic motus potest poni in illo igne, si sit aliquis paruus ignis qui habeat totum mundum purgare: si vero sit ignis vel ignitio simul

occupans tantum spacium, quantum occupauerunt aque diluuii, non oportet ponere in eo aliquem motum.

Sententia huius distinctionis XLVIII.
in Generali & Speciali.

SOlet etiam quaeri. In praecedentibus determinauit de iudicii modo: hic determinat de iudicantis persona. Et diuitur in tres. Primo enim determinat de iudicantis persona. Secundo de iudicii loco ibi, putant quidam. Tertio de iudicii circumstantiis ibi, veniente autem. Circa primum tria facit. Primo enim inquit formam. Secundo qualitatem ibi, sed cum in forma. Tertio proposita declarat per similitudinem ibi, & sicut dicitur. Secunda pars in qua determinat de circumstantiis iudicii habet tres. Primo enim determinat de presentia iudicis. Secundo de praecedentibus. Tertio de sequentibus. Prima ibi, veniente autem. Secunda, ante diem. Tertia, cum autem fuerit.

2 Proponit ergo Magister qd Christus secundum formam hominis iudicabit, quia deitas a malis videri non potest, ideo iudicabit in forma gloriosa, in qua a malis & bonis videbitur: iudicabit autem virtute diuinitatis unitae, sicut & corpora resuscitantur virtute diuinitatis, mediante tamen humanitate iudicabit in valle Josaphat, quia in spacio loco illius aëris sedebit, vel quia ad literam ibi cum multis disceptabit. Deinde subdit qd in iudicio Sol & Luna dicuntur obscurari propter claritatem iudicis superuenientem, & virtutes caelorum moueri ex admiratione visorum, post iudicium vero maiorem claritatem recipient: sicut enim per peccatum hominis sunt omnia deteriorata, sic e contrario post reparationem meliorabuntur, & si aliqua auctoritates dicant solem & lunam cessare, intelligendum est quantum ad motum, & quia beati eorum lumine non indigebunt, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum Christus iudicabit in forma humana.

Circa distinctionem istam primo quaeritur vtrum Christus iudicabit in forma humana. Et videtur qd non, quia aut iudicabit in forma infirma, aut gloriosa: non in infirma, quia illam Deus non habebit de cetero, nec gloriosa, ut videtur: quia illa non potest videri a malis, quum oculus non glorificatus non habeat proportionem cum claritate corporis gloriosi, & quia visio humanitatis Christi gloriosa parit gaudium. Vnde & promittitur sanctis in praemium, ut dicit Aug. super illud Ioan. 10. Ingredietur & egredietur, & pasqua inueniet, ergo Christus nullo modo iudicabit in forma humana.

3 Item iudex debet habere potestatem inuincibilem secundum illud Eccl. 7. Noli velle fieri iudex, nisi valeas virtute irripere iniquitates, sed potestas inuincibilis non est in Christo secundum humanitatem, sed secundum diuinitatem, ergo non iudicabit secundum quod homo.

3 IN CONTRARIUM est quod dicitur Ioan. 7. Dedit ei potestatem iudicium facere, quia filius hominis est, sed est filius hominis solum secundum naturam humanam, ergo &c.

4 **R**ESPONSIO. Circa questionem istam videnda sunt tria. Primum est, an Christus sit iudicaturus in forma humana. Secundum est, supposito qd sic, vtrum in forma infirma an gloriosa. Tertium est, an solus Christus sit iudicaturus, an alij homines cum ipso.

5 Quantum ad primum sciendum est qd differt quaere vtrum Christus sit iudicaturus in forma humana, & vtrum sit iudicaturus secundum formam humanam: quia ad hoc ut dicatur iudicare in forma humana, sufficit qd iudicet habens talem formam, & in ea apparens, sed ad hoc quod dicatur iudicare secundum formam humanam, requiritur qd non solum appareat in ea, sed quod sit ei causa vel ratio habendi auctoritatem iudicandi, vnde multae propositiones verificantur de Christo primo modo quae non verificantur de ipso secundo modo: demonstrato enim Christo in humana natura verum est dicere quod ille homo creat animas, & gubernat mundum, sed non est verum dicere quod ipse secundum quod homo creat animas, vel gubernat mundum, quia humanitas non est

ratio seu causa quare tales actus ei conueniant, ergo si sic quaeratur, an Christus iudicabit in forma humana, non est dubium quin sic. Quod patet auctoritate scripturae, & probabili ratione. Auctoritas scripturae habetur Ioan. 10. videbunt in quem transierunt, sed illud non potest verificari nisi videret illum, & nisi Christus apparet in forma humana in qua transiit, ergo &c. Ratio autem est ad hoc: quia iudex debet apparere principaliter iudicandis maxime quando in eo prehenduntur insignia iuste condemnationis malorum, sed Christus secundum diuinitatem non apparebit malis, cum in eius visione consistat beatitudo, ut infra patebit dist. 49. q. 4. ergo apparebit secundum humanitatem in qua apparebit insignia passionis quae pro omnibus sustinuit, & cuius beneficiis mali per suam culpam se reddiderunt indignos.

6 Si vero quaeratur an Christus debeat iudicare secundum humanam naturam, dicendum est qd ly secundum potest designare auctoritatem primariam respectu iudicis, aut secundariam, & quasi delegatam. Si primo modo, sic Christo non competit iudicare secundum humanam naturam, sed solum secundum diuinam cum patre & spiritu sancto. Cuius ratio est, quia illius solus est iudicare secundum primariam auctoritatem, qui potest efficaciter praemium reddere bonis, & infligere poenam malis, sed Christus secundum qd homo per potestatem humanam naturam non potest reddere bonis praemium, puta visionem beatam, nec malis infligere poenam damnationis, quia sola virtute diuina potest communicari visio diuinae essentiae intellectui creato, & per eam sola potest fieri qd spiritus a corpore separatus (ut sunt angeli) puniantur ab igne inferni, vel qd corpora damnatorum semper attingantur, & nunquam corrumpantur, ergo Christus secundum suam naturam non iudicabit per primariam auctoritatem, sed solum secundum diuinitatem.

7 Si vero ly secundum dicat auctoritatem secundariam, & quasi delegatam, sic Christo competit iudicare secundum humanam naturam. Primo, quia per iudicium boni admittuntur ad regnum, mali vero repelluntur, sed admissio bonorum ad regnum erit meritorie per beneficium redemptionis, quod perceperunt & tenuerunt. Repulso vero maioris ad regnum erit per hoc qd beneficium redemptionis contempserunt, vel eo abusi sunt. Et quia Christus est redemptor ratione humanae naturae, in qua opus redemptionis exercit, ideo secundum eam pertinet secundaria auctoritas iudicandi: & hoc est quod dicit quaedam gloria super illud Job. 36. Causa tua quasi impij iudicata est (glo. a Pilato) ideo iudicium causantem recipiens (glo. ut in se iudices.) Secundo, quia eodem modo competent alicui legem condere, & secundum eam iudicare, sed Christus secundum humanam naturam fuit conditor legis euangelicae: non quidem primaria auctoritate, sed secundaria & quasi delegata, ergo eodem modo competit ipsi secundum eam obseruatores & transgressores iudicare: & isti ordinem iudicis potestatis tagit expresse scriptura Dan. 7. vbi dicitur sic: Aspiciebant donec throni positi sunt, & antequam dierum sedit, per antiquum dierum intelligens deum, & maxime patrem, qui est fons totius deitatis, cui appropriatur primaria auctoritas iudicandi, & quia ab eo deriuatur potestas iudicaria in filium, non solum ab aeterno & secundum diuinam naturam, sed etiam in tempore secundum humanam, in qua potestatem iudicandi meruit, sed non eandem, nec aequalem, ideo subiungitur: Aspiciebant in visu noctis, & ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat, & vsq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei potestatem, & honorem, & regnum. In quo innuitur potestas iudicaria in Christo homini delegata.

8 Quantum ad secundum dicendum quod Christus iudicabit in forma humana gloriosa. Quod patet primo, quia in illa forma venit ad iudicium in qua ascendit caelum, vnde Act. 1. dixerunt Angeli Apostolis: hic Iesus qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum, sed Christus ascendit in caelum cum humanitate gloriosa, ergo in tali veniet ad iudicium. Secundo, quia iudicare & iudicari sunt actus oppositi, maxime cum aliquis iudicatur iudicio condemnationis, quia iudicare est potestatis, iudicari vero infirmitatis: sicut autem

Christi